

Polisen som föddes ur ilska

Berättelse

Det var år 1989. Henning Mankell hade bott länge i Moçambique i Afrika, och nu var han tillbaka i Sverige. Men landet kändes inte längre likadant. Henning märkte att rasismen hade vuxit. Många människor var elaka mot invandrare, och ibland blev invandrare till och med attackerade.

Henning blev både arg och bedrövad. Han ville göra något, men han var inte politiker. Han var författare. Hur kunde en författare arbeta mot rasism?

Då fick han en idé. Han tänkte: "Rasism är ett brott. Och en bok om ett brott är en deckare." En deckare behöver en polis som löser brottet. På det sättet kunde han skriva spännande och samtidigt berätta om något viktigt.

Nu behövde polisen ett namn. Henning tog fram en telefonbok och letade bland alla namnen. Till slut fastnade han för ett: Wallander. Polisen blev Kurt Wallander, en man som var trött, ensam och inte alltid följde reglerna. Henning lät honom bo och arbeta i Ystad, en liten stad i södra Sverige.

År 1991 kom boken ut. Den hette "Mördare utan ansikte". I boken blir ett gammalt par mördat på en gård, och den enda ledtråden är att kvinnan viskar ordet "utlänning" innan hon dör. Det ordet sprids, och plötsligt vänder sig folkets ilska mot invandrare. Så visade Mankell hur farlig rasismen kan vara.

Boken blev en stor succé. Den vann ett pris, och Kurt Wallander blev älskad av läsare i hela världen. Allt började med en författares ilska och ett namn i en telefonbok.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
likadan	precis som förut, samma
rasism	när man är elak mot någon på grund av hudfärg eller ursprung
attackeras	Hunden kan attackerar om den blir rädd.
bedrövad	mycket ledsen
en deckare	en bok om ett brott och hur det löses
en ledtråd	ett spår som hjälper en att lösa ett brott
en utlänning	en person som kommer från ett annat land
viska	tala mycket tyst
sprida sig	gå vidare till många människor
en succé	en stor framgång

Läsförståelsefrågor

1. Var hade Henning Mankell bott innan han kom tillbaka till Sverige 1989?
 1. I Norge
 2. I Moçambique i Afrika
 3. I Ystad
2. Vad märkte han när han kom hem?
 1. Att rasismen hade vuxit
 2. Att alla hade flyttat
 3. Att det var mycket varmt
3. Hur tänkte Henning att han kunde arbeta mot rasism?
 1. Genom att bli polis
 2. Genom att skriva en deckare
 3. Genom att flytta tillbaka till Afrika
4. Var hittade han namnet Wallander?
 1. på en gata
 2. i en telefonbok
 3. i en tidning
5. Stämmer påståendena? Svara *ja*, *nej* eller *det står inte i texten*.
 1. Kurt Wallander var en glad och självsäker polis.
 2. Wallander bodde och arbetade i Ystad.
 3. Boken "Mördare utan ansikte" vann ett pris.
6. Vad var den enda ledtråden i boken, och vad hände sedan? Beskriv kort. (öppen fråga)
7. Varför tror du att Mankell valde just en deckare för att skriva om rasism? (inferens)

Facit

1. I Moçambique i Afrika
1. Att rasismen hade vuxit
1. Genom att skriva en deckare
1. i en telefonbok
1. nej (han var trött, ensam och följde inte alltid reglerna) b) ja c) ja
- Exempel på svar: Den enda ledtråden var att kvinnan viskade ordet "utlänning" innan hon dog. Sedan spreds ordet, och folkets ilska vände sig mot invandrare.
- Exempel på svar: En deckare är spännande och läses av många. På så sätt kunde han nå ut till många läsare och samtidigt få dem att tänka på rasism.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten skildrar hur idén till Wallander föddes och kompletterar biografien, som mest tar upp böckerna och Mankells liv i två länder. Tema: att använda sitt arbete för en viktig sak. Texten är i preteritum – bra för att öva dåtid och tidsord (då, sedan, till slut). Be deltagarna återberätta händelsekedjan i rätt ordning.

Diskussionsfrågor

- Mankell ville arbeta mot rasism med sina böcker. Kan en bok eller film förändra hur människor tänker? Berätta.
- Wallander var trött och ensam, inte en perfekt hjälte. Varför kan sådana personer kännas mer äkta?
- Har du läst eller sett en deckare? Vad gillar du med den sortens berättelser?
- **Skriv (4 meningar):** Skriv om en sak i samhället som du tycker är viktig. Varför bryr du dig om den?

Källor och faktagranskning

- Wikipedia: Henning Mankell — https://en.wikipedia.org/wiki/Henning_Mankell
- Encyclopaedia Britannica: Henning Mankell — <https://www.britannica.com/biography/Henning-Mankell>
- SVT Nyheter: Henning Mankell är död — <https://www.svt.se/kultur/henning-mankell-ar-dod>
- Svenska Yle: Författaren Henning Mankell död — <https://yle.fi/a/7-983040>

Faktagranskad i juni 2026. Nyckelfakta: Henning Mankell föddes 3 februari 1948 i Stockholm och växte upp i Sveg i Härjedalen, där fadern var domare. Han avled 5 oktober 2015 i Göteborg i cancer, 67 år gammal. Hans mest kända verk är serien om kommissarie Kurt Wallander, som inleddes med "Mördare utan ansikte" (1991) och sålde i miljontals exemplar. Från 1986 var han konstnärlig ledare för Teatro Avenida i Maputo, Moçambique, och delade sitt liv mellan Sverige och Afrika. Han grundade förlaget Leopard Förlag och var samhällsengagerad, bland annat mot aids i Afrika och i Ship to Gaza-flottiljen 2010. Han var gift med Eva Bergman. Inga väsentliga osäkerheter i de fakta som används i texterna.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.